Läs- och skrivträning för rättspsykiatriska patienter

Regional Rättspsykiatrisk Konferens 1

Malin Burke & Richard Huntley
Sahlgrenska Universitetssjukhuset Rättspsykiatri

Bakgrund

Många patienter inom rättspsykiatrin har omfattande läs- och skrivsvårigheter, motsvarande förmågor som är jämförbara med årskurs 6, enligt en studie från Växjö. Detta påverkar möjligheterna att delta i samhället, till exempel genom att läsa nyheter, ta del av politisk information, förstå kommunikationen med förvaltningsrätten och socialtjänst, förstå fakturor och konsumenträttigheter, delta i behandling, och ta till sig vårdplaner. I förlängningen kan detta förlänga vårdprocessen och försvåra återanpassningen i samhället. Forskning visar att riktade insatser kan ge betydande förbättringar i läsförmåga hos denna patientgrupp. Studien i Växjö ökade förmågorna från ett genomsnitt motsvarande årskurs 6 till ett som motsvarade åtminstone årskurs 9.

Syfte

Vårt projekt syftar till att utarbeta ett program för att screena och stärka patienters läs- och skrivförmåga under vårdtiden. Förhoppningen är att detta ökar delaktigheten i den egna vården och öka möjligheten till ett mer självständigt liv.

Screenshot från programmet. Här kan övningar väljas.

Screenshot från programmet. Exempel på läsförståelse-övning. Instruktion: Peka på den sak som passar till det du läste.

Metod

Vi vill använda de digitala verktygen Provia (för screening) och Lexia (för träning) i samarbete mellan psykolog, aktiveringspedagog och arbetsterapeut. Provia och Lexia är program som används inom bland annat skola och av logopeder. De utgår från språkkunskaper i svenska på olika nivåer motsvarande från förskoleklass till årskurs 9. Patientens resultat kan då jämföras med de nivåerna.

Patienter kan komma i kontakt med projektet via introduktion till Rågårdens aktivitetshus, där flera andra rehabiliterande aktiviteter erbjuds. Andra sätt skulle vara genom patientens team, eller på egen begäran. Träning planeras ske tre gånger per vecka, 20–30 minuter, med individuellt anpassade övningar.

Projektet kommer att inledas med en pilotfas under våren 2026 för att utvärdera användarvänlighet, genomförbarhet och resursbehov för att sedan, förhoppningsvis, sättas igång under hösten 2027.

Resultat/Förväntat resultat

Förbättrad läs- och skrivförmåga och då indirekt underlätta återanpassning i samhället. Förhoppningen är att detta på sikt kan bidra till minskad risk för återfall i allvarlig brottslighet.

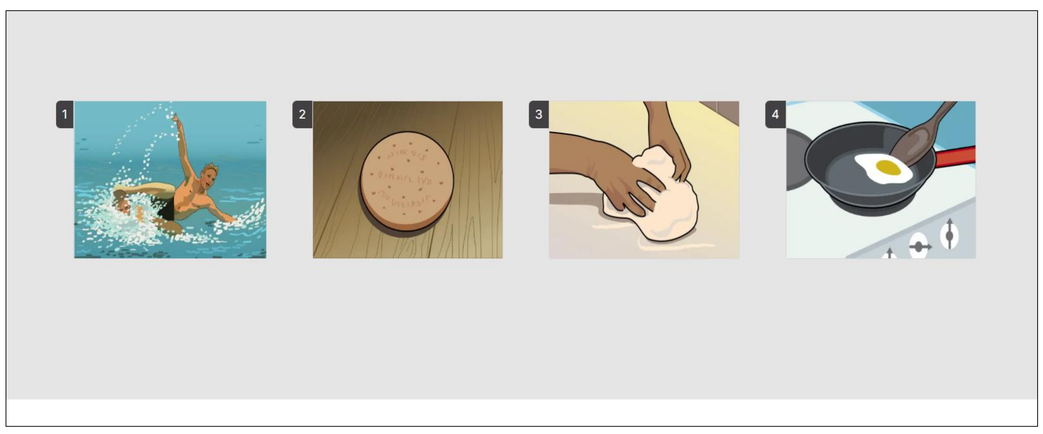

Screenshot från programmet. Exempel på övning i fonologisk medvetenhet. Instruktionen är muntlig: ”Tänk på ordet ”koka”. Ta bort ”ko” och lägg till ”ba”. Vad blir det för ord då?”.

Malin Burke, malin.burke@vgregion.se

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN